Rootsi, kus ta riiginõunikuna osa võttis sõja ettevalmistusist ja siis kuninga salanõunikuks määrati. 7-aastasest sõjast Taani ja Rootsi vahel on H. suure eduga osa võtnud ja määrati juba suvel 1564 riigi laevastiku suuradmiraliks. Sellel kohal on H. suure kuulsuse omandanud; teda peeti üheks paremaks Rootsi väejuhtidest ning Rootsile oli tõeliseks kaotuseks H.-i surm katku aegu 9. IX 1566.

C. Annerstedt, Grundläggningen af svenska väldet i Livland 1558—63 (1868); A. Munthe, Svenska sjöhjältar IV (1902).
A. R. C.

HORN, Krister, sõdur, kindr.-kuberner, sünd. 13. XI 1622 Rootsis sõjanõunik Klaus Kristeri p. H.-i (Joensuu haru) pojana. Sõjateenistuses ooberstiks saanud, määrati H. a. 1654 Riia kuberneriks ja võttis osa Liivimaa kaitsmisest venelaste vastu kun. Karl X Gustavi ajal. Aa. 1657—59 oli H. Ingeri ja Käkisalme kindr.-kuberner ja nimetati järgm. a. riiginõunikuks. Mõned aa. noore kun. Karl XI õpetajaks olnud, sai ta 1672 feldmarssaliks ja 2 a. hiljemini Liivimaa kindr.-kuberneriks; viimasel kohal püsis ta 12 a., kuni a. 1686. Tema ajal kavatses Karl XI teostada reduktsiooni Liivimaal; H. oli aga liiga nõrk võitluseks aadliga ja kutsuti tagasi Rootsi, kus ta 26. V 1692 suri.

G. Anrep, Svenska adelns ättartaflor II (1861); C. Schirren, Die Recesse der livländ. Landtage a. d. Jahren 1681 bis 1711 (1865).; M. Carlon, Ryska kriget 1656—58 (1903).
A. R. C.

HORNER (Hörner), Thomas, Liivi kroonik ja diplomaat; sünd. Egeris Böömimaal, astus arvat. juba 1540-dail aa. Liivi ordu teenistusse; mainitakse, et ta olevat õppinud Wittenbergi ülikoolis ja saanud a. 1555 õigusteaduse litsentsiaadiks Frankfurdis Oderi ä., mis siiski pole kindel. On nähtavasti sama, kes 1557. a. sügisel läkitati Liivi saatkonnas Moskvasse, kust tagasi jõudis järgmise a. alul, ilma et oleks suutnud diplomaatiliselt Vene-Liivi tüli lahendada. Saatkonna tegevuse kohta esitas H. aruande Volmari maapäevale märtsis 1558. Sama a. sügisel käis ta Liivi ordumeistri saadikuna Preisi hertsogi juures ja järgmise a. jaan. Petrikovis Poola kun. juures Liivile sõjalist abi palumas, mil polnud aga mingeid tagajärgi. Juunis 1559 pidas H. ordumeister Fürstenbergi (vt.) esindajana läbirääkimisi lõdvenenud vahekorra korraldamiseks Tallinna raega, jällegi ilma taotletud tulemusteta. Peale Liivi ordu langust jäi H. Kuramaa hertsogi Kettleri teenistusse, kus ta oli veel a. 1573. Et H. oleks identne isikuga, keda nimetatakse aadli nimestikus a. 1605, on kahtlustatuna suhetes dav. H.-i surma-a. on teadmata. — H. kirjutas ka Liivimaa kroonika, mis ilmus a. 1551 ja m. s. trükitud *Scr. rer. Liv.* II, lk. 371—92. See lühike ladinakeelne kirjutis sisaldab pea ainult hõredaid ja kõhnu eluloolisi andmeid Liivi ordumeistrite kohta kuni Johann v. d. Reckeni († 1551), kellele ta ka pühendatud. Samal ajal on H.-i kroonika täis jämedaid vigu, eriti kronoloogilisi. Kroonika ajalooline väärtus ei ole kuigi suur.

Recke-Napiersky II; Beise I; Sitz.-Ber. d. Kurl. Gesellsch. 1869, lk. 386—89, 1881, lk. 63; H. L. Schurzfleisch, *Historia Ensiferorum Ordinis Teutonici Livonorum* (Wittenberg, 1701)
H. Kr.; A. R. C.

HORNUNG, Johann, vanema ajajärgu eesti grammatik ja vaimulik kirjanik, sünd. vist 1660. a. paigu Tallinnas, arvat. Rakvere kirikuõpetaja Gottfried H.-i (ordin. a. 1659, surn. 1692) pojana, näikse oma noorpõlve olevat veetnud — nagu H.-i keel osutab — põhjapoolsel Virumaal, nimetatakse Eestimaa koolide inspektoriks, võtab a. 1687 pastorikandidaadina (kuigi ta ülikooli pole nähtavasti lõpetanud) ühes noore usuteadlase Bengt G. Forseliusega (vt.) osa Piibli tõlkimise konverentsist Pilistveres, kus mõlemad esinevad senimaksva stahli-aegse kirjakeele arvustajaina ning uuenduste soovitajaina. Samal aastal tõlgib H. (Puhjas?) Adr. Virginius II (vt.) õhutusel Uue Testamendi kreeka keelest põhja-eesti keelde, missuguse tõlke ta hiljemini (23. III 1708) läkitab Pärnu, konsistooriumile läbivaatamiseks, kes selle aga näikse olevat arvestamata jätnud (tõlke Pärnusse läkitatud käsikirja [743 lk.] hoitakse alal Stokholmi kuningl. rmtkogus, kuna ühest H.-i redaktsioonist on Müncheni rmtkogus püsinud a. 1694 J. H. Creidiuse valmistatud koopia ja Õp. E. S. arh.-is H.-i tõlgitud Matt. ev.-i koopia, mille on teinud Rosenplänter). A. 1692 määrati H. Põltsamaa kog. abiõpetajaks ja sai 1698 Karula kirikuõpetajaks; hiljemini on ta ajuti ka Otepää (1706—09), Hargla, Urvaste ja mõnes teises Tartumaa vakantses maakoguduses õpetaja kohuseid täitnud. Põhja sõja hädaohtudest hoolimata püsib H. oma koguduse juures, vastandina ametivendade enamikule. Hoolega viimistleb ta ja kohendab trükiks oma Uue Test. käsikirja (lõpetades selle vist a. 1705), varustades seda trükitud gravüüridega ja enda valmistatud värviliste joonistega. Vastolud aga vaimuliku ülemusega, kogu tume ajajärk ja rasked elutingimused näikse H.-isse lõpuks rusuvalt mõjuvat: ta andub alkoholiliialdustele ja jääb korratuks oma ametis, mistõttu ta Liivimaa konsistooriumilt saab valju noomituse (7. IX 1706). Kahtlustatuna suhetes

Eesti biograafiline leksikon, 1926-1929, lk. 145